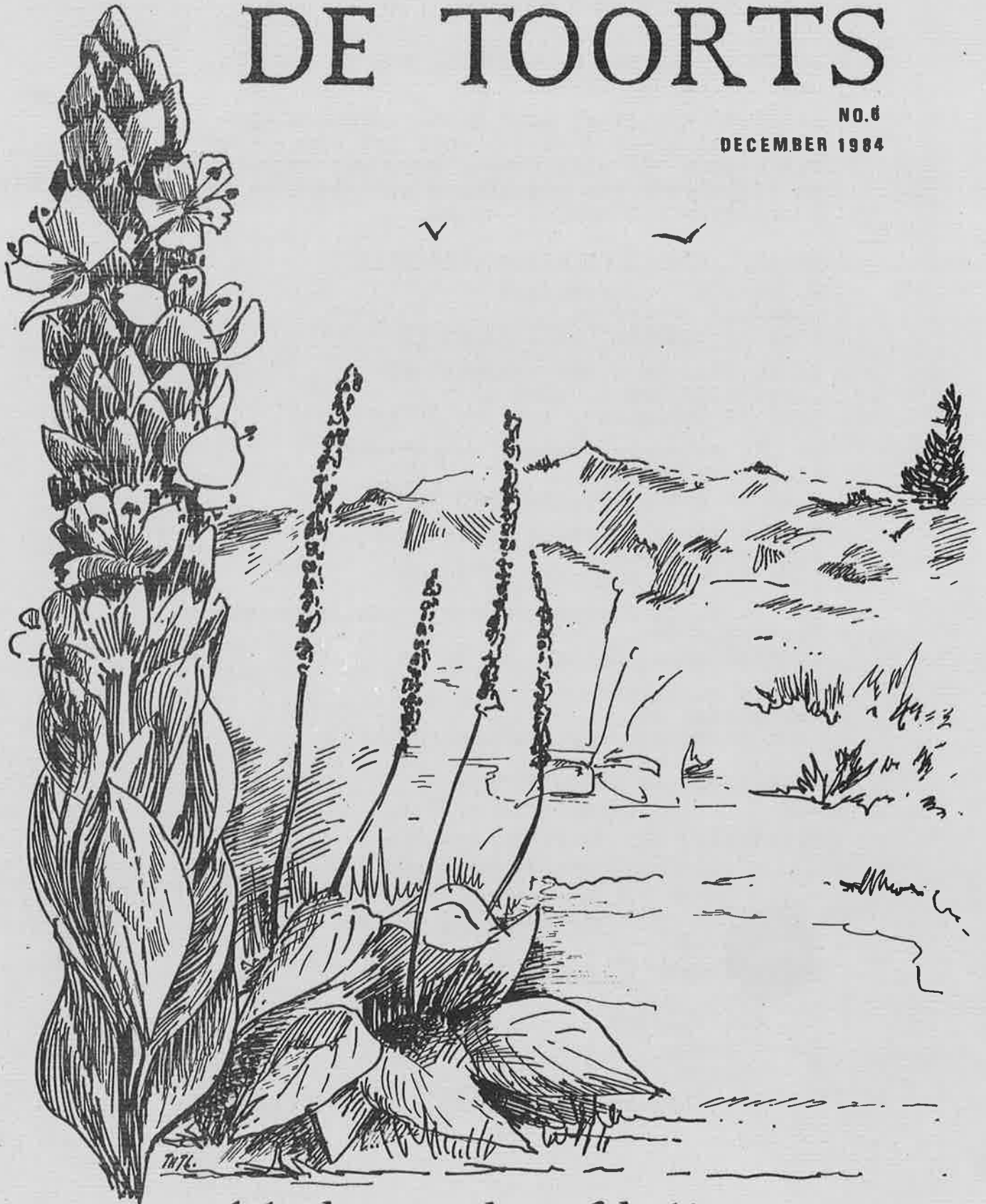

Thibon

DE TOORTS

NO. 6

DECEMBER 1984

contactblad van de afdeling
haarlem en omstreken
van het IVN

2^e JAARGANG

IVN zakelijk

DE TOORTS is het contactblad van de IVN-afd.
Haarlem en Omstreken.

Het IVN (Instituut voor Natuurbeschermings-
educatie) stelt zich ten doel het bevorderen
van natuur- en milieubesef door het organiseren
en stimuleren van educatieve activiteiten in
de ruimste zin van het woord.

Bestuur Afd. Haarlem en Omstreken

M. Nicolai - voorzitter

Laan van Angers 74

2034 CJ Haarlem, tel. 33 63 21

J. L. Andreae - vice-voorzitter

Provinciënlaan 5, flat 41

2101 SP Heemstede, tel. 29 28 49

mw. M. Wilmink - eerste secretaris

v.d.Waalslaan 20

2105 TD Heemstede, tel. 28 75 28

M. Daalmeyer - tweede secretaris

Prattenburg 201

2036 SJ Haarlem, tel. 33 39 09

mw. P. C. T. Peeters-Schenk - penningmeester

Delftlaan 71

2023 LC Haarlem, tel. 26 34 36

mw. L. v. d. Berg

Schoollaan 10

2121 GG Bennebroek, tel. 02502-7425

Jaarbijdrage: leden f 20,-
donateurs f 25,-

Te storten op: Rabobank Haarlem

rek.nr. 38.94.03.407

t.n.v. IVN-afd. Haarlem en Omstreken

Girorekening van de bank 11109

Redactie van DE TOORTS

J. Cronau jr.

R. Hoogstraten

Th. Litjens

G. Peeters

Redactie-adres: Postbus 224, 2000 AG Haarlem

inhoud

Voorafje	2
Wegwijs in natuurbeschermend Nederland	3
Nat	8
Natter	8
Enquête	10
Groene vragen	12
Bladeren en kruipers	12
Herfstwondertjes	15
Praatje met gevolg	16
Groencursus	17
Fijn	18
Bericht penningmeester	19
Ledenlijst	19
Actief + educatief	20
Puzzel	21
Voor kinderen door kinderen	21

van de redactietafel

Deze keer een dikke Toorts. Dat, lieve lezer(es), is aan u te danken. We hebben van u veel kopij toegestuurd gekregen. En hier ziet u het resultaat. Jammer alleen dat onze rubriek "Groene vragen" nog steeds op het absolute bestaansminimum zit. Stelt de natuur u voor raadsels, laat ons dat dan weten. Misschien kunnen we het een en ander voor u ophelderen.

Uw speciale aandacht vragen we voor bladzij 17 (Groencursus) en 19 (Bericht van de penningmeester). De eerste mededeling kan voor u van belang zijn; de tweede helpt de afdeling op de been te blijven.

De citaten van Henk van Halm die u hier en daar in het blad tegenkomt, zijn afkomstig uit diens boekje "Natuur dicht bij huis", een uitgave van Trouw in Amsterdam. De hoofdstukjes geven een weerspiegeling van een jaar waarnemen dicht bij huis.

Kopij inzenden vóór 1 maart 1985

VOORAFJE

Tot zijn spijt is onze voorzitter door ziekte verhinderd dit decembernummer van ons blad met een voorwoord in te leiden, waardoor ik het tot mijn taak mag rekenen deze bijdrage van hem over te nemen.

Bij het verschijnen van de laatste TOORTS van dit jaar zitten we alweer in de maand van terug- en vooruitzien. Het eerste leidt tot het mogen vaststellen, dat onze afdeling van het IVN actief is geweest naar buiten en naar binnen.

Het werk naar buiten - letterlijk en figuurlijk - strekte tot plezier van degenen, die eraan deelnamen, en tot het openen van ogen en oren, die wel konden zien en horen, maar nu beter kunnen kijken en luisteren.

Naar binnen stond centraal het opleiden van nieuwe natuurgidsen, die dank zij de inzet van docenten en cursisten slaagde in het bereiken van het gewenste doel. Daarnaast maakte het verkrijgen van een nieuwe formele basis het voor onze afdeling mogelijk, dat de financiële positie een duidelijke versterking ontving.

Voorzien van kundige gidsen en een stevige materiële achtergrond kunnen we nu vooruitkijken, iets dat toch altijd boeiender is dan terugblikken.

Een goed gevuld programma wacht op uitvoering door onze ervaren gidsen; de in de praktijk reeds meermalen met succes beproefde excursies en vaste themadagen zullen daarvan deel uitmaken.

De activiteiten-enquête heeft voedsel opgeleverd voor nieuwe plannen, die in het komend jaar nader kunnen worden uitgewerkt.

Tenslotte hopen we ideeën tot ontwikkeling te brengen, bedoeld als stimulans voor eigen leden en donateurs.

Al met al: er is veel werk aan de winkel, waarvan we hopen dat veel leden de gelegenheid hebben er hun schouders onder te zetten.

Het bestuur wenst u allen prettige feestdagen toe en een goede start in het nieuwe jaar.

Waarnemend voorzitter

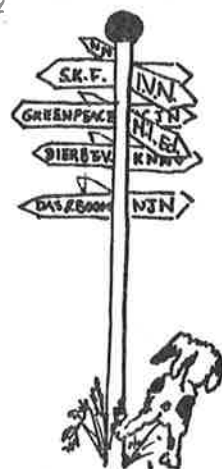
-0-0-0-0-0-0-0-0-

Om van de natuur te genieten hoef je geen verre reizen te maken.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Toort December 1984

Wegwijs

IN NATUUR- EN MILIEUBESCHERMEND NEDERLAND

Milieu- en natuurbeschermingsorganisaties, soms zie je door de bomen het bos niet meer: actiegroep zus, werkgroep zo. In deze nieuwe rubriek wil ik proberen hier wat duidelijkheid in te brengen. Niet alleen om te laten zien wat er wel allemaal te koop is, maar vooral om er iets mee te doen. Bij welke groep kan ik informatie krijgen? Waar kan ik actief worden of welke organisatie kan ik om hulp vragen?

Een veelheid aan groeperingen heeft voordelen. Iedere groep heeft zo zijn eigen manier van werken. Een verschillend werkterrein vraagt om een andere aanpak en zo zal er altijd wel een zijn die iemand die actief wil worden, aanspreekt. Bij een goede samenwerking tussen verschillende organisaties kan ieder van elkaars kennis profiteren.

Helaas ontbreekt het nogal aan die samenwerking. Op landelijk niveau is het een en ander bereikt, maar lokaal kan zij nog ver te zoeken zijn. Onbekendheid met elkaars bestaan kan zelfs leiden tot het oprichten van organisaties met een identiek werkterrein of bij uitbreiding van activiteiten kan er een overlapping ontstaan tussen de werkvelden van twee organisaties. Versnippering en concurrentie leiden tot verspillen van kracht en dat komt de natuurbeschermingszaak niet ten goede.

In de volgende nummers van DE TOORTS wil ik daarom een aantal organisaties die in en om Haarlem actief zijn, zelf aan het woord laten komen. In dit artikel wil ik mij beperken tot de grote landelijke en provinciale organisaties. Veel landelijke organisaties zoals het IVN zelf kennen echter weer lokale afdelingen.

Grofweg kun je de milieuorganisaties naar aandachtsveld in 4 groepen verdelen:

1. die waarbij de nadruk ligt op aankoop en/of beheer van natuurterreinen of bepaalde landschapselementen als houtwallen, knotwilgen enz.;
2. die waarbij de nadruk ligt op natuurstudie;
3. die waarbij de nadruk ligt op educatie;
4. die waarbij de nadruk ligt op actie in de ruimste zin van het woord.

Deze indeling is niet ideaal; veel organisaties houden zich met meer dingen tegelijk bezig. Toch biedt zij een goede kapstok om mijn verhaal aan op te hangen.

Ad 1 Op landelijk niveau houden zich met aankoop en beheer van natuurterreinen naast een aantal particuliere ook een overheidsinstantie bezig nl. Staats Bosbeheer (SBB), in 1899

Landb. + Visserij

WVC
opgericht om staatsbezittingen te bebossen. Tegenwoordig bezit het een aantal terreinen en beheert het een nog groter aantal natuurreservaten die ressorteren onder het ministerie van VROM. Het SBB zelf valt onder het ministerie van landbouw en visserij.

Particuliere organisaties zijn de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, kortweg Vogelbescherming genoemd, onze oudste natuurbeschermingsorganisatie, en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland. Deze laatste werd in 1905 opgericht om het Naardermeer door aankoop voor de toekomst veilig te stellen. Aanleiding hiertoe was een plan van de gemeente Amsterdam het meer als vuilstortplaats te gebruiken. Initiatiefnemer tot de oprichting van beide verenigingen was Jac. P. Thijsse, de grote inspirator van de natuurbeschermingsgedachte in het begin van deze eeuw. Beide verenigingen zijn in een aantal overleginstanties vertegenwoordigd. Vogelbescherming houdt zich ook met acties bezig. Dit jaar werd bijv. uitgeroepen tot weidevogeljaar.

Op provinciaal niveau zijn 11 provinciale landschappen actief met aankoop en beheer. Ze zijn opgericht tussen 1927 en 1936 op initiatief van de commissarissen van de Koningin en Natuurmonumenten. In Noord-Holland is dat de Stichting Het Noord-Hollandsch Landschap. In dit verband wil ik ook de Stichting Vrijwillig Educatief Natuur- en Landschapsbeheer (VENEL) noemen. Deze pas opgerichte stichting moet het werk gaan coördineren van alle knotgroepen en andere organisaties die zich met beheer in Noord-Holland bezighouden. Verder zal zij cursussen gaan geven over gereedschapsgebruik, het geven van educatie enz. en beheert zij een gereedschapsdepot.

Ad 2 Met natuurstudie houden zich bezig de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), in 1901 ook op initiatief van Thijsse opgericht als NVV, en de beide jeugdbonden voor natuurstudie de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJN) en de Algemeen Christelijke Jeugdbond voor Natuurstudie (ACJN). De laatste is ontstaan uit het samengaan van de christelijke CJN en de katholieke KJN. Richten de beide jeugdbonden zich op jongeren tussen de 12 en 24 jaar, de KNNV bezit een veel oudere aanhang. Alle kennen landelijke werkgroepen en plaatselijke afdelingen. Met gegevens verkregen uit onderzoekjes leveren zij vaak een bijdrage tot bescherming of beheer van een bepaald gebied.

Ook het SOVON, Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland, kan men tot deze categorie rekenen. Hier worden waarnemingen van vogelaars verzameld en projecten opgezet, bijv. het broedvogelinventarisatieproject, waarvan de Atlas van de Nederlandse Broedvogels het resultaat is. Dit jaar wordt de stichting omgezet in een vereniging.

Ad 3 In 1961 ontstond er voor het eerst een natuurvereniging die zich uitsluitend met educatie ging bezighouden om zo het milieubesef onder de bevolking te bevorderen, nl. het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie. Oudere organisaties zoals

Natuurmonumenten en de KNNV waren hier, hoewel het wel in hun bedoeling lag, niet aan toe gekomen. In de jaren zestig kwam er een nieuwe bezinning op onze maatschappij, die na de oorlog tot grote welvaart was gekomen. De eerste milieuverontreinigingen werden zichtbaar: sterfte van roofvogels door DDT, rampen met olietankers. Welvaart bleek niet synoniem met welzijn. Dit moest nu aan meer mensen duidelijk gemaakt worden en in deze geest werd uit de Bond van Natuurbeschermingswachten het IVN geformeerd. Het aandachtsveld verschoof hierdoor van bestraffend naar duidelijk maken van het waarom.

In 1975 kwam er nog een tweede organisatie bij, de Stichting voor Milieu-educatie. "Het gaat er bij deze stichting om goede argumenten aan de bevolking te verschaffen ter verdediging van het milieu, waarbij ook een stuk emotionaliteit een rol mag spelen. Mensen moeten zelf een keuze maken, de vrijheid hebben om ook niet in actie te komen." Onderwerpen die nu de aandacht hebben zijn energie en afval. Men richt zich zowel op volwassenen als op het onderwijs. Er wordt veel materiaal gemaakt dat weer door anderen (bijv. IVN-afdelingen) voor educatie kan worden gebruikt. Zie ook Mens en Natuur nr.3, 1984.

Ad 4 In de sfeer van de jaren zestig ontstonden nog meer organisaties dan het IVN alleen. In 1961 werd ook het World Wildlife Fund opgericht en in 1962 de Nederlandse afdeling het Wereld Natuur Fonds (WNF) om geld bijeen te brengen voor de redding van natuurgebieden waar ook ter wereld en het ondersteunen van natuur- en milieuorganisaties.

In 1965 ontstond de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee op initiatief van een 16-jarige jongen die een dam naar Ameland wilde voorkomen. Nog dagelijks is de Waddenzeevereniging druk bezig met het opsporen van mogelijke bedreigingen, het kritisch volgen van het overheidsbeleid, het voeren van acties en het geven van voorlichting.

De zorg om het milieu nam midden zestig toe. Na het Europese natuurbeschermingsjaar N70 en het verschijnen van het rapport van de Club van Rome ontstond er een ware explosie van nieuwe milieuorganisaties. Veel van deze nieuwe actiegroepen richtten zich met name tegen vervuiling van bodem, lucht en water en tegen verspilling van energie en grondstoffen.

Naar voorbeeld van de Club van Rome ontstond er ook in Nederland een club van verontruste wetenschappers, de Raad voor Milieudefensie, die de regering met een stroom van rapporten en nota's wilde bestoken. Hieruit ontstond in 1972 de Vereniging Milieudefensie, welke zich ontwikkelde tot een ondersteunende organisatie met vele plaatselijke werkgroepen. Van haar hand verschenen vele boekjes met goede informatie over een aantal milieuproblemen. Ook organiseert zij cursussen hoe men zelf in eigen omgeving en huishouden aan milieubescherming kan doen.

Ook kwam er in ons land een afdeling van de internationale organisatie Greenpeace. Zij wil d.m.v. vredelievende acties zich inzetten voor een groene aarde. Acties hebben zich tot nu toe gericht op bedreigingen van het leven in zeeën en oceanen. Acties tegen het doden van walvissen en zeehonden en het dumpen van chemisch en nucleair afval in zee zijn hiervan een voorbeeld. Door de moedige wijze waarop veelal met gevaar voor eigen leven deze acties worden gevoerd spreken zij vooral jongeren aan en kan Greenpeace op een warme sympathie in Nederland rekenen.

Kleinere actiegroepen zijn bijv. Alle Hens, die zich richt tegen onze verspillingseconomie, Stichting Reinwater, die strijdt voor een schone Maas en Rijn, en Stichting Mondiaal Alternatief. Speciaal op energie en energiebeleid gericht ontstonden de Bezinningsgroep Energiebeleid, de Stichting Energie Anders en de Stichting Energie en Samenleving.

De huidige manier van eier-, vlees- en pelsproductie, de bio-industrie, riep ook de nodige vraagtekens op. Als harde lijn hiertegen ontstond de Dierbevrijdingsfront, als gematigde lijn Stichting Lekker Dier. Deze laatste wil door voorlichting de misstanden in de bio-industrie bekendheid geven en door het aanbieden van alternatieven een positieve bijdrage leveren aan het welzijn van de dieren.

Misstanden in het bestaande fauna- en bosbeheer deden resp. Stichting Kritisch Faunabeheer en Stichting Kritisch Bosbeheer ontstaan.

Tegen verdere aantasting van de Noordzee en het IJsselmeer werden de Werkgroep Noordzee en de Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer opgericht. Beide groeperingen proberen hun zaak onder de aandacht van publiek en overheid te brengen d.m.v. handtekeningenacties, reclamecampagnes, kraampjes op tentoonstellingen enz. Tevens proberen zij alternatieven voor het huidige beleid te ontwikkelen.

Er waren mensen die een andere samenleving beoogden en daarnaar wilden gaan leven. Zo ontstond in 1971 de Stichting De Kleine Aarde (toen nog anders geheten). Zij bezit een proeftuin in Noord-Brabant, waar met alternatieve woningen wordt geëxperimenteerd en op alternatieve wijze landbouw wordt bedreven en energie gewonnen. De stichting geeft een gelijknamig blad uit en organiseert diverse cursussen. Inmiddels heeft zich hiervan als aparte stichting afgesplitst Stichting MeMo (Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen), die mensen wil helpen die op verantwoorde wijze voor zichzelf willen beginnen.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerking tussen al deze nieuwe organisaties kwam schoorvoetend op gang. Lokale actiegroepen richtten Stichting Strohalm op om landelijk actie te kunnen voeren. Hieruit ontstond als aparte stichting de al eerder genoemde Stichting Milieu-educatie. Actiegroepen en natuurbeschermingsorganisaties vonden elkaar

in de provinciale milieufederaties, die effectiever actie konden voeren met een bundeling van deskundigheid. In Noord-Holland is dat de Vereniging Contact Milieubescherming Noord-Holland (CMN), die zetelt in Zaandam.

Een aantal organisaties waaronder Natuurmonumenten richtten in 1972 de Stichting Natuur en Milieu op. Gaandeweg sloten steeds meer organisaties, waaronder het IVN, zich hierbij aan. Naast het kritisch volgen van het regeringsbeleid en het trachten dit te beïnvloeden probeert zij de wezenlijke oorzaken van de milieuproblematiek op te sporen en doorzichtigelijk te maken. Via bezwarenprocedures voert de stichting actie tegen voorgenomen aantasting van natuur, milieu en landschap. Voor ongewenste ontwikkelingen geeft zij alternatieven aan en in allerlei adviescommissies is zij gesprekspartner van de overheid.

De eigen benadering van de milieuproblematiek van al deze organisaties leidde tot principiële meningsverschillen en naar buiten toe vaak tot onduidelijkheid. Op aandrang van de overheid ontstond in 1976 het Landelijk Milieuoverleg, waarin zijn vertegenwoordigd: Natuurmonumenten, Vogelbescherming, IVN, Waddenzeevereniging, Wereld Natuur Fonds, Vereniging Milieudefensie, Stichting Natuur en Milieu, de 11 provinciale milieufederaties en de Stichting voor Milieu-educatie.

Naar aanleiding van de recentelijke energiediscussie en de ontdekking van gifbelten in Nederland hebben een aantal organisaties, waaronder Stichting voor Milieu-educatie, Stichting Natuur en Milieu en de Vereniging Milieudefensie twee nieuwe organisaties opgericht.

Ten eerste het Centrum voor Energiebesparing, waar men milieuvriendelijke en energie en grondstoffen besparende produkten wil ontwikkelen en propageren.

En ten tweede Nederland Gifvrij, die burgers en actiegroepen wil ondersteunen bij pogingen chemische stortplaatsen op te ruimen en gifdumpen in de toekomst wil voorkomen. Er is een landelijke informatie- en meldingspost ingesteld voor informatie over bestaande en het melden van nieuw ontdekte gifbelten, tel. 030-331328 (ma t/m vrij van 14.00 tot 17.00 uur).

Wilt u meer van een van deze organisaties weten, dan kunt u voor informatie het hoofdkantoor van het IVN bellen (020-228115).

J. Cronau jr.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Zelfs midden in oude steden is heel veel natuur te beleven, juist nog meer dan in menige nieuwbouwwijk.

(Henk van Halm)

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Nat

WANDELING HAARLEMMERMEERSEBOS, 23 september '84

Door de journalisten Henk Kamies en Hennie Bos was via huis-aan-huisweekbladen, o.a. Het Witte Weekblad en Koerier Combinatie, veel publiciteit aan deze wandeling gegeven. Voor onze activiteit was toestemming verleend door de heer Jansen van de Dienst Welzijn en Recreatie Haarlemmermeer.

De weersomstandigheden van de voorgaande dagen waren: wisselvallig, koel en flinke buien met onweer; weinig wind.

Als gidsen waren aanwezig: Mieke Wilmink, Jelle Kraan, Jaap Kuyper, Wim Dijkgraaf en, onaangekondigd, maar als een geschenk uit de hemel, Joop Cronau sr. Zijn aanwezigheid kwam goed van pas, want er waren ongeveer 130 belangstellenden.

Na een inleidingspraatje van zo'n 8 minuten werden door mij de aanwezigen verdeeld in vijf groepen. Op dat moment brak een onweersbui los, waarin ook hagel voorkwam. Het kon niet slechter. Het was nog erger dan een jaar geleden, toen we praktijkexamen voor de gidsencursus deden. Ongeveer tien mensen lieten de boel voor gezien. Toen het ergste voorbij was, gingen we toch op pad. Het werd gelukkig droog. Maar toen de groepen om kwart voor vier terug waren, begon het weer te regenen. Iedereen was desondanks enthousiast en voldaan.

We deelden nog wandelprogramma's uit, determineerden foto's van een bezoeker, ruimden de bewegwijzeringsbordjes op en gingen voldaan naar huis. Het was ondanks het kwalijke weer een zeer geslaagde middag.

W. Dijkgraaf

Natter!

OPEN DAG KONINGSHOF, 30 september '84

Deze dag werd verzorgd in samenwerking met Natuurmonumenten, afd. Noord-Holland. Op het terrein was een wandeling uitgezet. Hier en daar waren posten, bemand met mensen van het IVN, die iets vertelden over flora en fauna ter plekke. Het zogeheten "praatpalensysteem".

Zo'n dag vergt een hele organisatie. Welke punten kies je? Wat is daar je onderwerp? Kun je wat laten zien, horen en/of ruiken? Gelukkig vormen de duinen een landschap met zeer veel variatie. Keus genoeg dus.

Ik had me niet als praatpaal opgegeven, omdat ik al aan de Groencursus zou meedoen, maar ik had wel zin om erheen te gaan.

Ik was nog nooit in Koningshof geweest en besloot als "publiek" te gaan. Dat leek me ook wel eens leuk.

Helaas liet het weer zich niet van zijn beste kant zien en toen ik aankwam, was ik al aardig bevochtigd. Bij de tent met de "groene winkel" begon het te hoven. Het was ineens propvol daarbinnen. Zo kom je ook aan klandizie! Het voordeel van een sombere dag is dat je er rekening mee houdt dat het kan gieten. Ik bleef dus niet lang in de tent, want in een regenpak kon me niets deren en ik kuierde dus tamelijk onbekommerd langs de posten. In totaal waren het er 14. Ik trof er mensen die ik kende, IVN'ers, en onbekenden, mensen van Natuurmonumenten en de vogelwerkgroep. Die laatsten stonden boven op de Appelberg, met paraplu en een in plastic gewikkelde kijker. Opgewekt werd me verteld dat trekvogels bij al te bar weer beschutting zoeken. Groot gelijk! Geen vogel te zien, geen piep te horen.

De mensen zijn dwaas zullen ze wel gedacht hebben, want op alle posten werd gedaan of er geen drup aan de lucht was. Ieder had iets te demonstreren en door drijfnatte loopjes konden we bij de heren Dijkgraaf en Apswoude mosjes bekijken. Ze (die mosjes) waren geleiachtig dik opgezwollen. Ze verzamelden water voor drogere tijden. Alles zag er fris uit en ik realiseerde me dat ik altijd met droog weer in de duinen was geweest en dan oogt alles heel anders. Dit had een heel andere sfeer. Schermen van regen vlaagden over het golvende landschap. Slechts het geruis was te horen. Je wordt er stil van. Voor de vogels was het geen weer, maar voor de paddestoelen des te meer. Talrijk en veelsoortig stonden ze aan de randen van de paden. Die waren blijkbaar allemaal tegelijk te voorschijn gesprongen, want "gisteren was er niet één," zei Martin Daalmeijer.

Posten volgend zag ik in de verte Lies v.d.Drift. Ze zat op een tuinstoeltje onder een kleurige parasol te wachten op bezoek. Ik dacht een "regen-fata-morgana" te zien, maar toen ik voor haar stond, bleek alles echt en ze zei: "Als ik hier zo alleen zit, hè, onder m'n parasol en ik hoor de regen tikken op het zeil en op de planten, dan is dat toch zo iets bijzonders. Dat heb ik nog nooit zo beleefd." Ik begreep wat ze bedoelde. Voor ons was het weer niet slecht meer en, wie weet, voor de anderen ook niet, en misschien is dat de verklaring voor het feit dat iedereen zo ongestoord zijn gang ging.

Lies vertelde over compost, hoe

het ontstaat en het nut ervan. Van anderen hoorde ik over bessen en denappels en ik heb vogelnestjes gezien, om maar wat te noemen. Arent Meyjes vertelde over recreatie. Hoe je ervan opknapt. Ik moest wel lachen. Met dit weer! Maar toen ik later op mijn fiets stapte, dacht ik: De natuur frist op; op dat moment zelfs heel letterlijk.

Loes van den Berg

ENQUÊTE

De in juni gehouden enquête over onze activiteiten heeft duidelijk een verheugende weerklank gevonden. Totaal reageerden 31 leden; meer dan de helft dus.

Enkele leden hebben, naast het invullen van het enquête-formulier met het vermelden van enkele nummers, uitgebreide brieven bijgevoegd met zeer nuttige ideeën en adviezen.

Ter opfrissing van het geheugen nog even een herhaling van de onderwerpen, waarover men zich kon uitspreken:

1. excursies;	6. uitzetten natuurspaden;
2. verbreiding kennis planten/dieren;	7. vrijwillig natuur- en landschapsbeheer;
3. vereniging (organisatorisch);	8. milieu;
4. publiciteit;	9. jeugd en jongeren;
5. cursussen;	10. onderwijs.

Praktisch alle leden toonden belangstelling voor meer dan één vorm van activiteit.

Gebleken is dat de, terwille van de overzichtelijkheid heel beknopte, landelijk gebruikelijke aanduiding van de onderwerpen aanleiding heeft gegeven tot enige onzekerheid bij sommige leden; de strekking van de antwoorden geeft echter voldoende houvast om ermee te kunnen werken.

Om een overzichtelijke indruk van de reacties te geven zijn de antwoorden in een tabel verwerkt (zie volgende bladzij).

Hoe stellen we ons voor de uitkomsten te gebruiken? Voordat we tot conclusies komen, enkele opmerkingen vooraf.

We menen ervan uit te mogen gaan, dat bij de leden, die hun enquêteformulier niet terugzonden, een zelfde spreiding in belangstelling zal bestaan als uit de ontvangen antwoorden is gebleken. Het lijkt niet verstandig alle genoemde activiteiten tegelijkertijd aan te vatten; we zouden ons overeten.

Degenen die meer dan één onderwerp noemden, hoeven niet bang

Activiteiten	Totaal	1 ^e keus	2 ^e en volgende keus
Excursies	17	11	6
Verbreiding kennis	16	3	13
Vereniging	5	1	4
Publiciteit	10	1	9
Cursussen	19	9	10
Uitzetten natuurpad	10	2	8
Vrijwillig natuur- en landschapsbeh.	5	1	4
Milieu	8	0	8
Jeugd en jongeren	4	1	3
Onderwijs	6	0	6

te zijn dat voor alles een beroep op hen zal worden gedaan. Vanzelfsprekend gaat alles in onderling overleg.

Het ligt voor de hand in de eerste plaats aandacht te schenken aan de opgegeven "eerste keuze". Om tot conclusies te komen zijn we geneigd enkele activiteiten, die min of meer samenhangen, bij elkaar te vatten, zoals Excursies met Verbreiding kennis, en Jeugd en jongeren met Onderwijs.

Conclusies

Heel duidelijk springen enkele activiteiten naar voren. Excursies met Verbreiding kennis (34 totaal, 14 eerste keus), Cursussen (19 totaal, 9 eerste keus). Daarna blijken ook Publiciteit (10), Natuurpad (10) en Jeugd en Onderwijs (10) belangstelling te hebben.

Op de Contactavond van 8 oktober, waar het programma voor de eerste helft van 1985 is besproken, werd de uitkomst van de enquête ook in de bespreking betrokken. Excursies e.d. en cursussen stonden centraal. Daarnaast kon een eerste aanzet worden gegeven voor activiteit op het gebied van Jeugd/Onderwijs en van het uitzetten van een Natuurpad.

Voor beide onderwerpen zal zo mogelijk een werkgroepje worden gevormd, dat nadere voorstellen zal doen voor de uitvoering van de plannen.

Dank aan de leden voor hun medewerking aan de enquête.

Het bestuur

?? VRAGEN ??

In deze rubriek kunt u met al uw vragen op natuurgebied terecht. Wij zijn ook niet alwetend, maar met zijn allen weten we meer dan één.

Deze keer slechts één vraag:

We zien in de winter vaak dat de bodem in het bos bedekt is met planten die al helemaal in groen blad zitten. Komt dat door het zachte weer of is dat altijd zo? En welke planten zijn dat?

Hiernaast staan de bladeren van enkele van die planten getekend. Het zijn klimop, maagdenpalm, voorjaarszonnebloem en gele dovenetel. Deze bladeren zijn er de hele winter, ook als het vriest. Hoogstens liggen ze dan slap op de bodem, maar na de vorst richten ze zich weer op. Deze vier planten kunt u o.a. vinden in Thijsse's Hof. Ze groeien op de bosbodem, beschermd door het bos en de ruwe humus, zoals dor blad en dergelijke. Ze profiteren van het licht, dat in de winter ongestoord de bosbodem bereikt. Er is nu immers geen bladerdak, dat het licht tegenhoudt.

Van bovengenoemde vier soorten weet ik uit ondervinding dat ze hun bladeren nagenoeg ongeschonden door de winter loodsen. In november waren er echter veel meer bodemgroeiers die stonden te pronken met jong blad. Kwam dat door het lauwe najaarsweer? Is dat nu nog zo? En wat gebeurt ermee als de vorst toeslaat? Misschien is het aardig om daar eens op te letten. Het geeft uw winterwandelingen wellicht een extra dimensie.

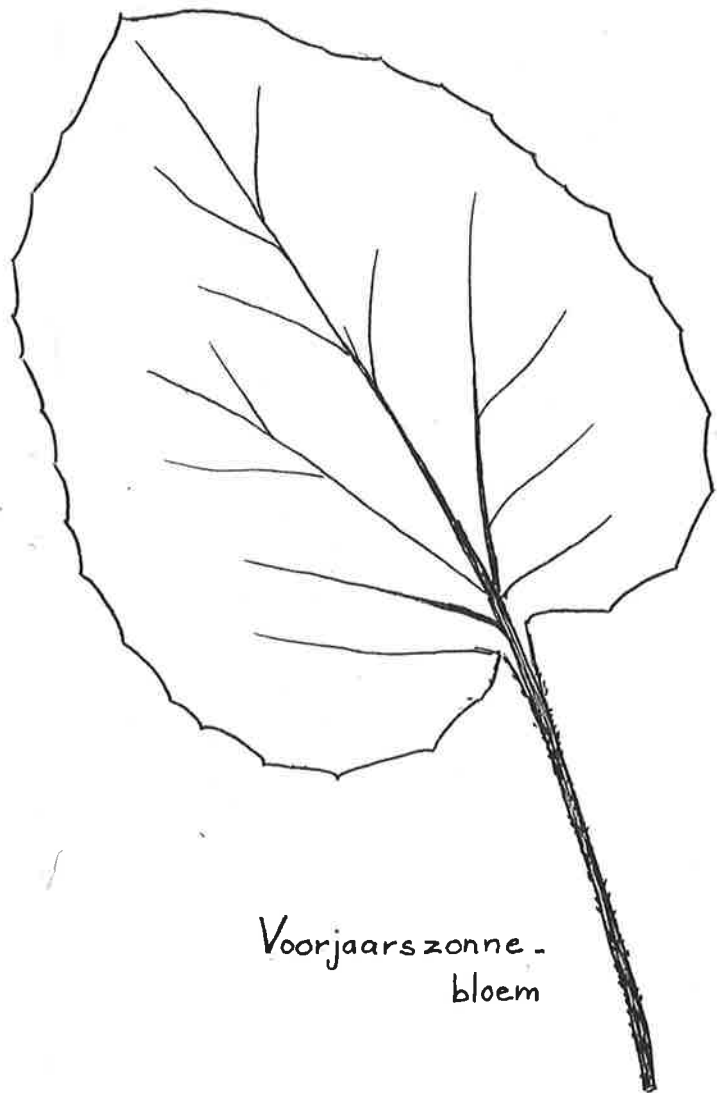
Plien Peeters

BLADEREN EN KRUIPERS

THEMADAG CAPRERA, 14 oktober '84

Een prachtige zondagochtend, die veertiende oktober. Haast geen wind, een vriendelijk zonnetje aan een blauwe hemel en een, voor de tijd van het jaar, aangename temperatuur. Dit was, samen met de prima publiciteit in het Haarlems Dagblad, de oorzaak dat het zaaltje van Caprera goed gevuld was. We schatten zo'n 50 à 60 belangstellenden. Er moesten nog stoelen bijgeschoven worden en zelfs de tafels waren nodig als zitplaatsen.

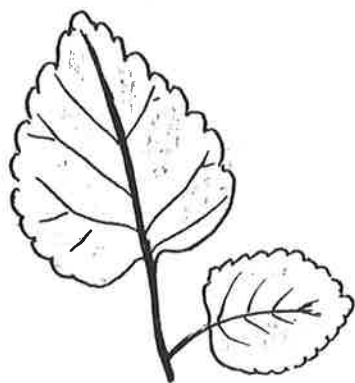
Dat onze themadag op twee verschillende dagen in de krant

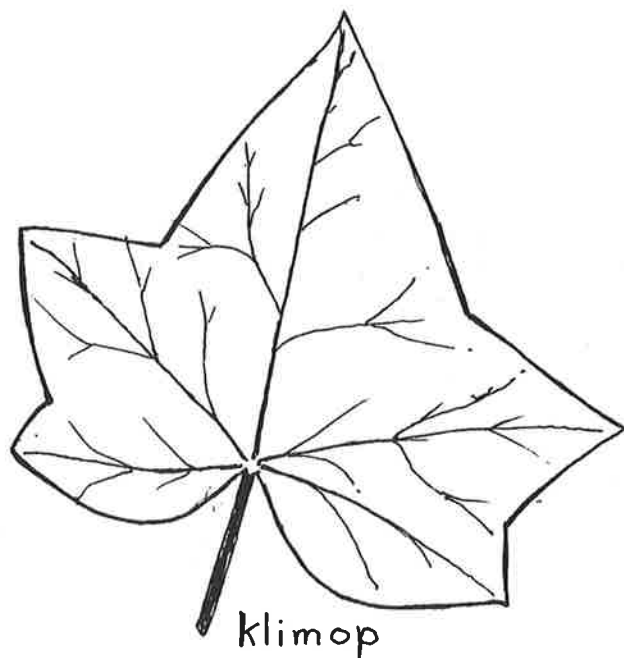
Voorjaarszonne-
bloem

Maagdenpalm

Gele
Dovenetel

klimop

werd vermeld, was het gevolg van een foutje, ontdekt door Martin Daalmeijer. De tekst vermeldde vrijdag de twaalfde slechts de lezing en niet de mogelijkheid tot wandelen met gidsen. Wel plaatste de krant er een foto van het landgoed bij. Een telefoontje van Martin was goed voor een tweede berichtje, nu op zaterdag, onder de kop "rondwandeling".

Plien Peeters had de tafels in het lokaal voorzien van prachtige herfstkleuren; er lagen bladeren in de mooiste tinten en allerlei documentatiemateriaal over het onderwerp van de lezing. Die had als titel "Bladafval en bodemorganismen". Helder en duidelijk, doorspekt met goede voorbeelden en grappige vergelijkingen, vertelde zij het verhaal van de kringloop. Zij gaf aan waarom bladeren niet aan de bomen kunnen blijven in de winter. Ook hoe de boom alle voedingsstoffen voordat het blad afvalt terugneemt en gebruikt. Enkele bodemdiertjes - de worm, de oorworm en de pissebed (urineledikantje) - werden uitgebreid besproken en hun nut en belangrijke taak in het geheel aangegeven. Dit alles met woorden en tekeningen en foto's. Er werd aandachtig geluisterd en na afloop werden enkele leuke vragen gesteld.

Vijf gidsen waren aanwezig voor de rondleiding (Lies v.d. Drift, Martin Daalmeijer, Jaap Kuypers, Plien Peeters en ondergetekende; Jelle Kraan meldde zich om één uur in de veronderstelling dat lezing en wandeling vaker herhaald zouden worden, hetgeen niet het geval was).

De aangename weersomstandigheden zorgden ervoor dat de tocht eerder langer dan korter dan anderhalf uur duurde. In mijn groep van ongeveer 8 personen waren geen kinderen; er waren er slechts 2 bij de lezing. De wandeling verliep heel plezierig. Wij hebben (met o.a. een schepje) geprobeerd iets te ontdekken van dat rijke bodemleven. Ons verder voornamelijk geconcentreerd op bomen en bladeren. De mensen kenden er ongeveer 10 bij naam, na de wandeling: linde, beuk, eik, kastanje, esdoorn, els, abeel, iep, den en spar. Ook Robinea pseudo acacia, meidoorn en struiken als kardinaalsmuts, egelantier, hondsroos, duindoorn hebben we uitgebreid bekeken. Er waren ook al veel paddestoelen te bewonderen. Al met al een geslaagde publieksactiviteit.

Mieke Wilmink

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Het nieuwe jaar staat voor de deur. Een nieuw jaar, waarin weer van alles te beleven is, buiten, dat niet ver weg hoeft te zijn.

(Henk van Halm)

Herfstwondertjes

PADDESTOELENDAG ELSWOUT, 21 november '84

Vanaf ca. 11 uur opende Elswout zijn karakteristieke poortje voor dit zo langzamerhand bekende gebeuren.

Vele IVN-ers, paddestoelenminnaars en zo maar gezellige geïnteresseerde wandelaars kwamen daartoe in twee betekenissen over de brug.

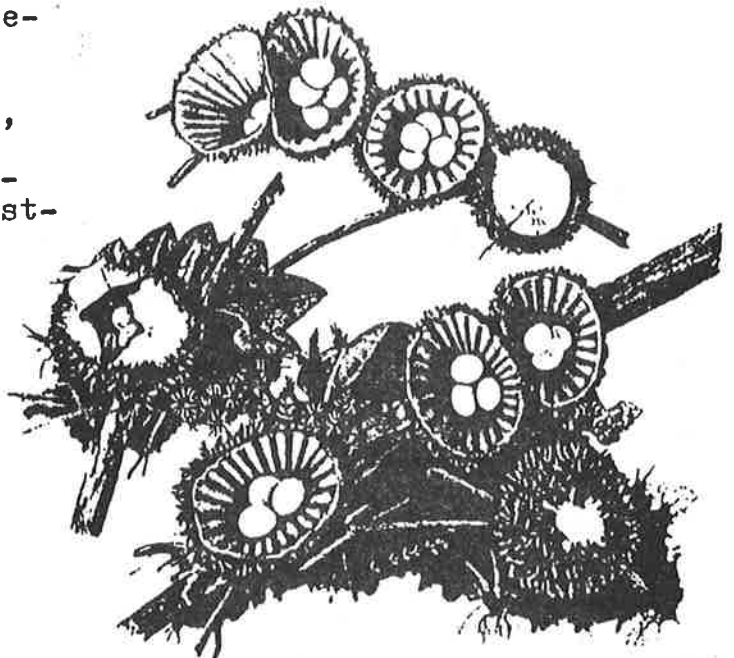
De omstandigheden waren voor deze, ik zou bijna zeggen mycologische happening zeer gunstig: veel publiek, uitstekend weer, enthousiaste gidsen en, daar ging het om, veel moois te zien.

Op één rondleiding telde ik zo'n 35 soorten. Of dat veel of weinig is, weet ik eerlijk gezegd niet. Het zou kunnen blijken uit een vergelijking met in voorgaande jaren gedane inventarisaties, als die er al zijn.

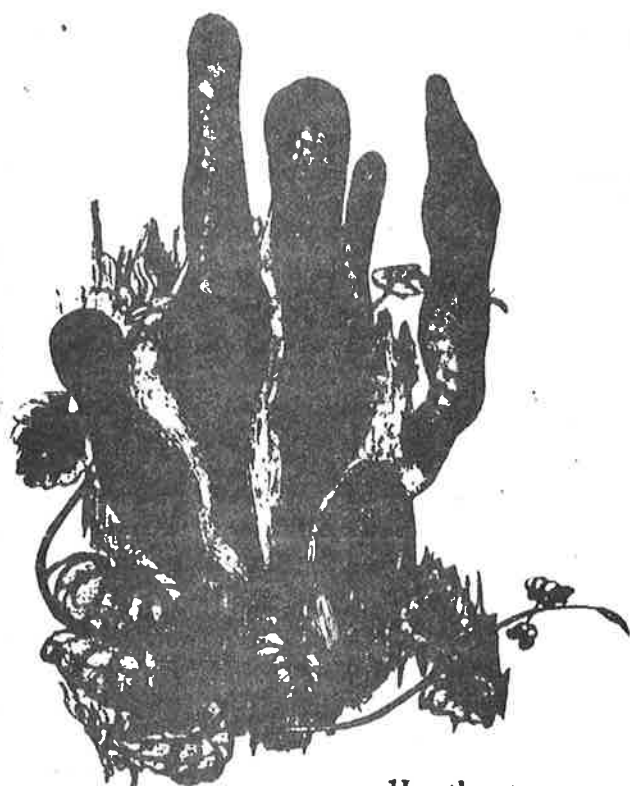
Van de bovengenoemde 35 soorten waren er vele met de bekende in het oog lopende vormen met hoed, centrale steel en vaak mooi van kleur, meestal plaatjeszwammen, op een enkele kastanjeboleet na.

Er was ook een aantal zwammen met een wat meer bescheiden, minder opvallend, maar daarom niet minder boeiend karakter. Ik denk daarbij aan het gestreept nestzwammetje, de koolzwarte houtknotszwam, het rossig kogelzwammetje, het koraalzwammetje, alle op dood hout groeiend, gecamoufleerd door het herfstbladerdek op de bosbodem. Het nestzwammetje is toch wel een klein natuurwondertje te noemen, want wat is daarbij het geval?

Op de bodem van het "nestje" zijn 3 à 5 witte eivormige lichaampjes van enkele millimeters groot bevestigd op een uiterst dun steeltje. In deze lichaampjes rijpen de sporen. Als er nu bij regen een druppel op zo'n gerijpt "eitje" valt, dan wordt dat het "nestje" uitgeslingerd met daaraan vast een uiterst dun draadje. Oorspronkelijk zit dat in het nestje opgerold. Dat draadje kan

Gestreept Nestzwammetje

Houtknotszwam

zich om een grasspriet of een ander uitsteeksel wikkelen. Het "eitje" bungelt daar totdat het geheel gereijpt is en de sporen kunnen vrijkomen.

Vragen over eetbaarheid van paddestoelen werden vele malen in alle toonaarden gesteld. Een ervan wil ik niet nalaten te vermelden.

Een leergierig joch, steeds vooraan in de groep lopend, van links naar rechts schietend, alles vindend, had al wel tien keer gevraagd: "Meneer, is-tie eetbaar? Meneer, ken je die ete?" Waarop iemand uit de groep, die dat gevraag kennelijk een beetje zat werd, in onvervalst Haarlems zei: "Joh, als je honger heb, ga dan naar je moeder en haal een boterham."

Het begrip heksenkring bleef niet steken in grauwe theorie, maar werd in natura prachtig gedemonstreerd door de nevelzwammen en prachtig ook door de roodbruine trechterzwammen.

Een werkelijke trekpleister was de bekende gigantische afgestorven beuk met erbuitenop knoerten van tonderzwammen, een aantal porseleinzwammen en in de boomholte een prachtige zwavelzwam.

Ik laat het hierbij; waarmee niet gezegd is dat alles wat niet is genoemd, niet de moeite waard was. Het is goed dat "De Toorts" paal en perk stelt aan dit paddestoelenverslag. Dan blijft er nog wat te bespreken over voor volgend jaar.

Theo Litjens

Praatje met gevolg

Ik ben daar in Elswout de "praatjesmaker" van de dialezing geweest. Een reuzeleuke ervaring. Er zijn 270 mensen in het zaaltje geweest. De aandacht was goed. Je kon een speld horen vallen, tenminste als ik niks zei.

De lezing heb ik zes maal gehouden. Na één ervan werd mij door een onderwijzeres gevraagd op haar school in Heemstede ook mijn praatje te komen houden. Dat is gebeurd, maar niet

door mij, maar door Plien Peeters, omdat ik overdag moet werken.

U hebt misschien gelezen dat in de duinen bij Zandvoort de hut van een vogelstudiegroep in vlammen is opgegaan. Leden van die groep zouden voor "Nieuw Unicum" op zondag 4 oktober een lezing houden voor de invaliden daar, maar vanwege de brand ging dat nu niet door.

Gerard de Leng van Nieuw Unicum vroeg mij toen hen uit de nood te helpen. Daar heb ik uiteraard geen nee op gezegd. Samen met mijn dochter werd ik zowaar met de auto opgehaald. In het zaaltje heerste een gezellige sfeer en de mensen hebben echt genoten. Dat bleek wel uit hun vraag of ik nog eens terug kwam.

Ik heb daarom met Gerard de Leng de afspraak gemaakt dat we, als er weer iets is, bijv. met de Knoppendag, dan aan hen zullen denken. Misschien kunnen wij IVN-ers eens een excursie in de Waterleidingduinen voor die mensen organiseren. Zij hebben er gratis toegang. Voor duwers van de rolstoelen kan gezorgd worden. Zo'n excursie zou echter niet op zondag moeten plaatsvinden, want dan is er familiebezoek.

Martin Daalmeijer

GROENCURSUS

De eerste groencursus zit erop. Wij, de werkgroep, zijn er met veel plezier aan bezig geweest.

De lesavonden werden door ons gevuld met een stukje theorie, meestal $\pm$ 3 kwartier. Dan bleef er een uur over voor praktisch bezig zijn door de cursisten. Daartoe werd veel materiaal aangesjouwd, zoveel dat niemand zich behoefde te vervelen.

Tijdens de excursies werd vaak teruggegrepen op wat tijdens de lesavonden geleerd en ervaren was. Er hebben 24 cursisten meegedaan. Tijdens de excursies werden kleine groepjes gevormd.

TWEEDE GROENCURSUS

Voor 1985 staat een tweede groencursus op het programma. Deze omvat 5 lesavonden en 4 excursies. Alle lesavonden zijn op dinsdag van 20.00 tot 22.00 uur. Ze worden gehouden in de zaal van het Openluchttheater in Bloemendaal. De data zijn: 12 en 26 febr., 12 en 26 mrt. en 2 april. De excursies worden gehouden op zondagen. Ze duren $\pm$ 3 uur. Plaats van excursie wordt tijdens de lesavond vastgesteld.

U kunt wat de tijden betreft een keuze maken uit de zondagmorgen (10.00-13.00 uur) en de zondagmiddag (13.00-16.00 uur). De data zijn: 3, 17 en 24 maart.

Op maandagavond 1 april is er een extra excursie in Thijsse's Hof, die waarschijnlijk om 19.30 uur begint en duurt tot het donker is.

Het cursusgeld bedraagt f 30,-.

U kunt zich opgeven bij Plien Peeters
Delftlaan 71
2023 LC Haarlem
tel. 26 34 36 (liefst rond 18.00 uur)

of bij Mieke Wilmink
v.d.Waalslaan 20
2105 TD Heemstede
tel. 28 75 28

Doe het snel! Wie het eerst komt, het eerst maalt. O ja, enkele onderwerpen die zeker tijdens de cursus ter sprake komen zijn: hoe herken ik bomen in de winter? - mossen - vogelzang.

Plien Peeters

Fijn!

Samen met een grote groep enthousiaste deelnemers volgde ik de afgelopen weken de groencursus van het IVN, afdeling Haarlem en Omstreken.

De cursus bestond uit 4 lesavonden en 3 excursies. De lesavonden werden gehouden in Caprera in Bloemendaal, een beetje een donkere buurt, maar wel een heel geschikt zaaltje.

De docenten hebben zich enorm uitgesloofd om ons zoveel mogelijk te leren. Op de lesavonden werden we overstroomd met lesmateriaal, zowel levend als op film en dia's. Gewapend met scheermesjes, vergrootglazen, kijkers, boeken enz. gingen we aan de gang. Vragenlijsten moesten worden ingevuld en tekeningen gemaakt. Stencils werden uitgedeeld om thuis te bestuderen.

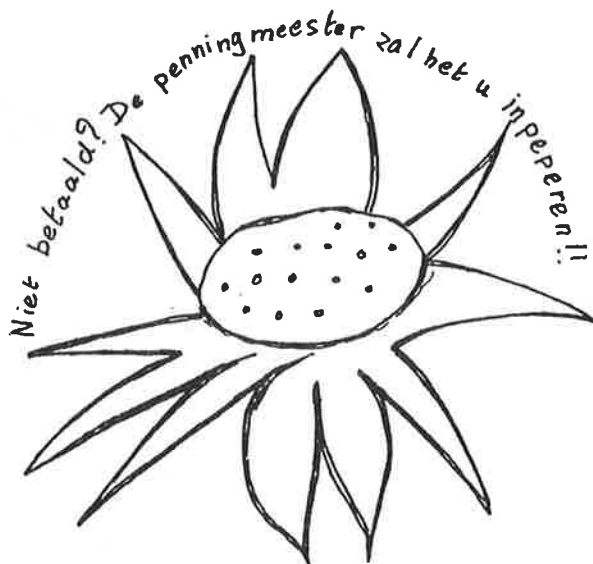
Het materiaal en de informatie waren heel overvloedig en ik heb het helaas niet allemaal in mij kunnen opnemen. Maar met wat ik geleerd heb, ben ik blij. Vooral de excursies waren heel fijn. Meestal hadden we prachtig weer en het was heerlijk te wandelen in het prachtige duingebied dat wij hier toch maar hebben, en nog wat te leren ook.

Een deelnemster

CONTRIBUTIE/DONATIE voor 1985

Dringend verzoeken wij
onze leden de contribu-
tie voor 1985, een be-
drag van f 20,-, over
te maken op postrekening
5258267 t.n.v. P.C.T.
Peeters-Schenk te Haarlem

of op
bankrekening 38.94.03.407
Rabobank, Haarlem (giro-
rekening van de bank is
11109) t.n.v. IVN afd. Haarlem en Omstreken p/a P.Peeters
Delftlaan 71, Haarlem.

Peperbus

Ook onze donateurs kunnen hun donatie (minimaal f 25,-)
betalen op voornoemde giro- of bankrekening.

N.B. U ontvangt géén acceptgirokaart. Deze oproep is, hopen
wij, voor u een aansporing uw contributie/donatie aan
ons over te maken.

Penningmeester

-0-0-0-0-0-0-0-

LEDENLIJST

Schrappen

Pieter Dhont
Henk Dinkla
Maria van Eysden
A. Zijlstra-Drijver

Nieuwe leden

Hr. C.D.Duinker, Van Beaumontstraat 20, 2064 XM Spaarndam
Hr. W.Heijsteeg, IJweg 1016, 2133 ME Hoofddorp

Wijzigen

J.v.d.Veldt, Rockaertshof 60, 2015 ED Haarlem (nieuw adres)
N.v.Esterik, Aletta Jacobsstraat 180, 2037 PE Haarlem (nieuw
adres)

-0-0-0-0-0-0-0-

Inventarisaties van binnensteden hebben duidelijk gemaakt
dat er meer levensvormen voorkomen dan op een zelfde opper-
vlakte natuurgebied.

(Henk van Halm)

Aktief + Edukatief =

Natuur(lijk) anders!

Wat wil bovenstaande nu zeggen? Hiermee zeg ik dat u op een geheel andere manier bezig kunt zijn in en met de natuur dan u tot nu toe gewend bent binnen de afdeling.

In een tweetal afleveringen van De Toorts (nr. 1 en 4) heb ik een artikel geschreven over de zomerkampen van het IVN voor jongeren tussen de 15 en 25 jaar.

In deze kampen wordt er een week lang natuurbeheerswerk verricht en daarnaast wordt de nodige aandacht besteed aan verschillende onderwerpen die te maken hebben met natuur- en milieuzaken. Deze kampen worden begeleid door mensen die lid zijn van de Werkgroep van Kampstafleden van het IVN (WVK).

Deze mensen hebben een soort cursus doorlopen waarin ze geleerd hebben hoe ze o.a. kampen moeten organiseren, het werk moeten begeleiden, met gereedschap moeten omgaan en dit kunnen uitleggen aan de deelnemers enz.

Aangezien er buiten deze zomerkampen ook behoefte bestaat aan natuurbeheerswerk, organiseert de WVK regelmatig werkdagen en werkweekends. Deze activiteiten staan open voor iedereen vanaf 15 jaar, die eens zin heeft de handen uit de mouwen te steken en aan den lijve wil ondervinden wat natuurbeheerswerk eigenlijk inhoudt.

Tijdens deze werkdagen c.q. weekends wordt er ook wat aan educatie gedaan. Alleen de vorm en inhoud van de educatie zal sterk afwijken van hetgeen u op de wandelingen tijdens het gidsen gewend bent. Bij de WVK ligt de nadruk namelijk niet alleen op het "groen" (flora en fauna), maar meer op het "rode" vlak, daarmee bedoel ik grofweg de relaties en problemen tussen en van de natuur en onze samenleving.

Het educatiethema van de komende werkdagen zal gaan over Hergebruik. Globaal gezegd handelt dit thema over de spullen die je normaal aan de vuilnisman meegeeft, maar die misschien best opnieuw gebruikt kunnen worden. Een goed voorbeeld hiervan is het glas dat in de her en der in de stad geplaatste glasbakken wordt verzameld om er weer nieuwe produkten van te maken.

Tenslotte de werkdata. Noteer ze maar vast in uw agenda.

12 januari - werkdag in het Naardermeer

16 en 17 februari - werkweekend; bestemming ligt nog niet vast

23 maart - werkdag in het duinreservaat het Zwanenwater (onder voorbehoud)

Voor nadere informatie en opgave kunt u Kees Kok bellen tel. 02990-25650. U krijgt dan een uitnodiging plus reisbeschrijving thuisgestuurd.

Tot ziens op een van onze werkdagen.

Rob Hoogstraten

EDU-PUZZLE-CATIEF

Ook dit jaar weer een puzzeltje voor de liefhebber. Gezellig voor tijdens de feestdagen. De puzzel heeft dit keer de vorm van een visitekaartje, alleen het beroep van de man ontbreekt erop.

Naam: ~~H.C. BIRUM~~

Woonplaats: ~~GOOR~~

Beroep: ~~BOONCHIRURG~~

Door nu de letters van de naam van deze man en zijn woonplaats in een juiste volgorde te zetten kunt u achter zijn beroep komen. Veel succes ermee. De oplossing staat in het volgende nummer van De Toorts.

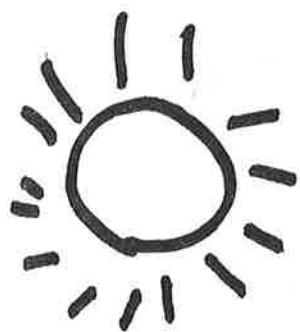
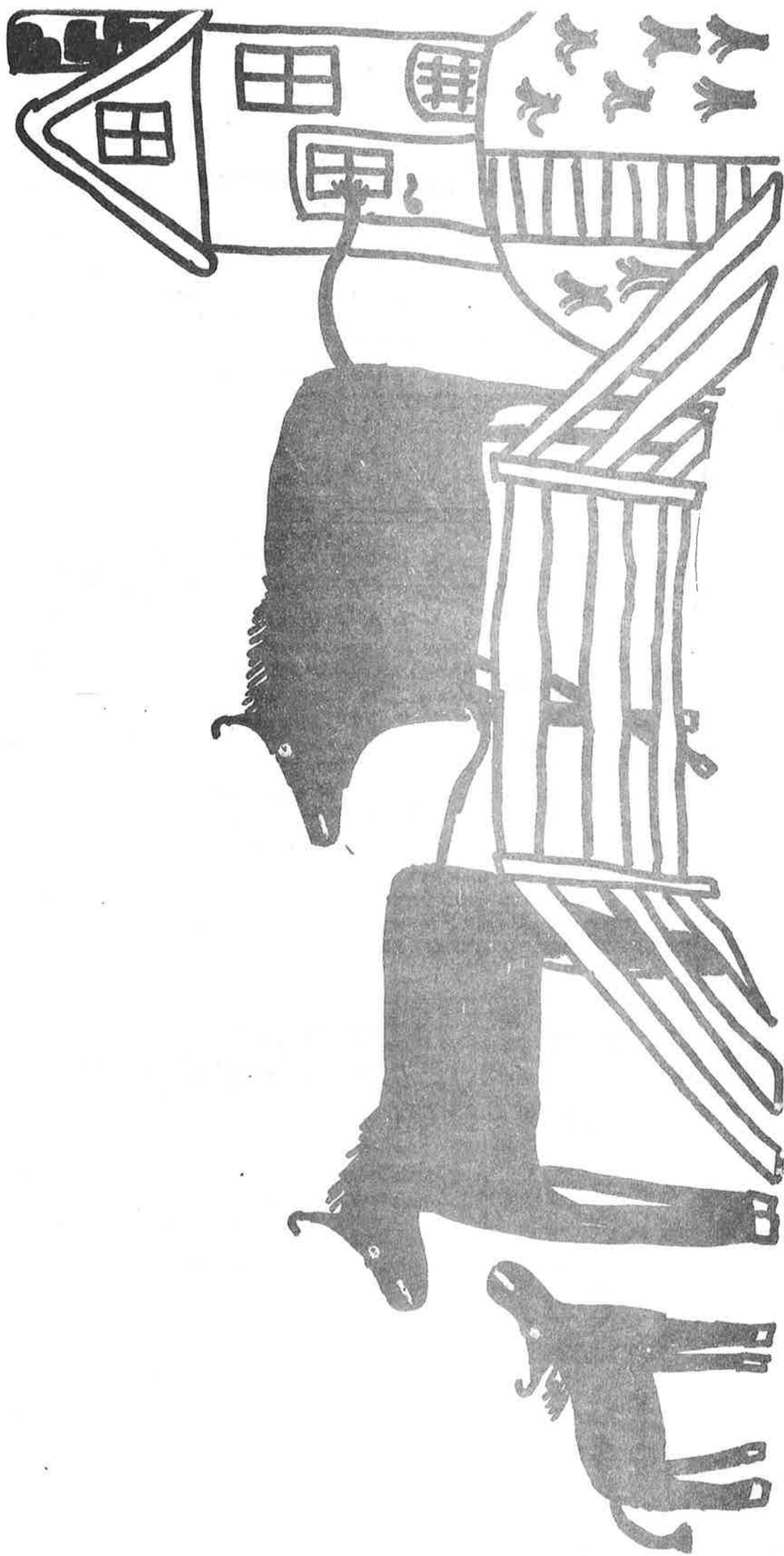
VOOR KINDEREN DOOR KINDEREN

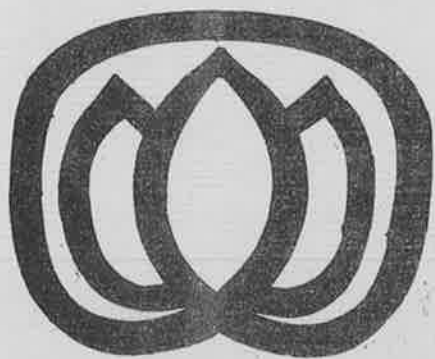
DE WEIDE

In de weide leven veel kleine insekten, zoals sprinkhanen, kevers en nog veel meer. Er groeien ook allemaal soorten weidebloemen en grassoorten. Als je in de lente op een weiland kijkt, zie je al die mooie bloemen bloeien en wel. Maar de boeren vinden de bloemen tussen het gras niet goed. Zij willen een weiland met alleen gras. Dat gras van de weilanden noemt men gewoon gras. Je hebt ook nog Engels gras en nog veel meer.

Robbert-Jan

Sador

Heer Th Litjens
H Dreef 293
Heemstede

Agenda

Dinsdag 19 febr. LEDENVERGADERING te houden in
lokaal Openluchttheater, Bloemendaal, 20.00 uur.

Zondag 24 febr. MIDDENGEBIED MOLENWIJK, wandeling
"Winterverschijnselen"; vertrek bloemenwinkel
in winkelcentrum Engelenburcht, Molenwijk, 14.00 u.

Zondag 10 maart CAPRERA (Openluchttheater Bloemendaal);
THEMADAG "Knoppen"; expositie; lezing om 11, 12,
13, 14 en 15 uur; aansluitende wandeling telkens
een halfuur later; toegangskaartje verplicht;
coördinator: Plien Peeters.

Zondag 17 maart ENGELANDLAANPARK, wandeling "Winter-
verschijnselen"; vertrek Rudolf Steinerschool,
Engelandlaan, 14.00 uur.

Zondag 14 april THIJSSSE'S HOF, open dag, thema
"Voorjaar", op eigen gelegenheid wandelen langs
bemande informatiepunten, 12.00-15.00 uur; expo-
sitie; toegang gratis (De Hof is open van 10.00-
17.00 uur); coördinator: Plien Peeters.

Maandag 22 april BROUWERSKOLK, vogelzangwandeling,
vertrek bij viaduct over het spoor, 19.30 uur.
LEYDUIN, idem, vertrek parkeerterrein aan de
Leyweg, óver de spoorlijn, 19.30 uur.

Dinsdag 23 april Zie 22 april.

Zondag 28 april BLOEMENDAALSE BOS, wandeling "Het
bos ontwaakt", vertrek Pannekoekenhuisje, 10.00 uur.
HAARLEMMERHOUT, idem, vertrek Theehuisje, 10.00 uur.

N.B. Alle wandelingen duren minimaal anderhalf uur.
Het wandeltempo is laag; er wordt veel bekeken
en beluisterd.

Is er geen coördinator vermeld, dan contact
opnemen met Mieke Wilmink, tel. 28 75 28.

I
V
N

